

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XVIII., číslo 20

17. 10. 2021 / neprodejné

Z OBSAHU	Proč Panna Maria v La Salette plakala?	09
	Šest mladých žen v literatuře, které by měla poznat každá dívka	11
	Běda, když vás budou chválit!	15

Foto: ©_Frantisek_Ingr / Člověk a Vira

Trápil se, ale vytrval do konce

Snad si ani neuvědomujeme, jak při každé eucharistické bohoslužbě je stůl Božího slova bohatě prostřen. Písmo svaté otevíráme pravidelně už s jakousi samozřejmostí na několika místech Starého i Nového zákona, a kupodivu opět shledáváme známé, avšak stále působivé příběhy, podobnosti a podněty k zamyšlení. Každý, kdo nechává na sebe a v sobě zapůsobit toto slovo slov, je Božím nástrojem, neboť nikdy se Boží slovo nevrací zpět bez užitku. V časech úvah nad jedinečným postavením církevních, ale i světských osobností, se nabízí v pořadí liturgického kalendáře těchto dnů, pohled na sv. Václava, jenž držel dědictví české země nikoliv pro sebe, ale pro nás, na svaté Archanděly,

existující k službě Bohu a lidem, Růžencová Panna Maria se svým tichým, ale oddaným příkladem pevně stát v pozadí jako opora nás všech, sv. Terezie z Avily, povzbuzující nás, že Bůh stačí a není třeba nikoho a ničeno jiného. Učiňme si i sondu do starozákonního dění uskutečňování Božího díla spásy a podívejme se na úžasnou biblickou postavu – Mojžíše. Právě on se pro vyvolený lid stále více dostával do důležité role prosebníka a zástupce lidu před Bohem. Být přímluvcem za druhé je služba, která ale sebou současně nese jedno vážné a nebezpečné riziko. Snadno se do duše prosebníka, přímluvce a zástupce lidí může dostat svůdná myšlenka jako pokušení myslet si, že jsem nenahraditel-

ný, jedinečný a dokonalý. Mojžíš, vyvolený vůdce Božího lidu, nesoucí jho zodpovědnosti doprovodit lid z otroctví ke svobodě, opakovaně zakoušel tíhu své výjimečnosti v konfrontaci se stejně tíživou realitou své lidské slabosti. Sice vždy vystupoval k Bohu k rozmluvě jako zástupce lidu, od Boha dostával pokyny pro lid, ale k lidu se zpět vracíval s poselstvím, jenž nebylo pokaždé populární a rychle lidmi přijaté. Trápil se, avšak nebylo jiného řešení než vytrvat ve svém úkolu až do konce, naplnil tak Boží vůli v úkolu, který mu byl svěřen pro dobro celého Božího lidu.

+ Mons. Jan Baxant
biskup litoměřický

Anglie: Soud potvrdil možnost usmrcení počatých dětí s Downovým syndromem až do porodu

Nejvyšší soud v Londýně odmítl ve čtvrtek 23. září přelomový protest proti britskému zákonu, který umožňuje na základě diagnostikovaného postižení provést interrupci kdykoli, než se dítě narodí.

Ve svém výnosu z 23. září soud vyhlásil, že tento zákon není diskriminační.

Protest podaly Heidi Crowterová, žena s Downovým syndromem, a Máire Lea-Wilsonová, jejíž syn má Downův syndrom.

Heidi Crowterová, šestadvacetiletá žena z Coventry ve střední Anglii, po zveřejnění tohoto rozhodnutí řekla: „Skutečně mě vyvedlo z míry, že jsem nevyhrála, ale boj ještě neskončil. Soudci si možná myslí, že mě to nediskriminuje, ale já vám říkám, že to jako diskriminaci vůči sobě opravdu vnímám.“

Dále uvedla: „Je to velice smutné, ale budu bojovat dál. Nevzdám se!“

Máire Lea-Wilsonová, třiatřicetiletá žena ze Západního Londýna, řekla: „Lidé s Downovým syndromem na sobě cítí diskriminaci ve všech aspektech života. Toto rozhodnutí toleruje diskriminaci a upevňuje ve společnosti názor, že jejich život nemá takovou hodnotu jako život lidí bez postižení.“

„Nelituji, že jsem s tím protestem přišla. Myslím si totiž, že to pomohlo zvýšit povědomí o životě úžasných lidí s Downovým syndromem a jejich rodin a že to pomohlo rozptýlit určité negativní, zastaralé a zaujaté postoje, běžné ve společnosti i mezi zdravotníky,“ dodala.

„Jako Aidenova matka budu dál bojovat a spolu s Heidi se proti tomuto rozsudku odvoláme, protože každému by se měla přiznávat stejná hodnota, bez ohledu na to, kolik má kdo chromozomů,“ uvedla Lea-Wilsonová.

Oddíl 1(1)(d) britského Zákona o interrupcích z roku 1967 povoluje ukončit těhotenství kdykoli před porodem, pokud „významným způsobem hrozí, že pokud by se dítě narodilo, trpělo by takovými tělesnými či mentálními odchylkami, že by ho to silně hendikepovalo.“

Za rok 2020 bylo v Anglii a Walesu

Heidi Crowter a její manžel James Carter. Foto: dontscreenusout

zaznamenáno 3 083 interrupcí z důvodu možného postižení, z toho 693 jich bylo provedeno na základě prenatalní diagnózy Downova syndromu – oproti roku 2019 jde o nárůst z 656 případů.

Jason Coppel, právní zástupce Crowterové a Lea-Wilsonové, Nejvyššímu soudu v červenci sdělil, že Crowterová byla „pro své postižení předmětem špatného zacházení a domnívá se, že existence zákona, který u dětí s DS [Downovým syndromem] umožňuje interrupce až do doby porodu, k tomuto typu špatného zacházení přispívá.“

Navrhovatelky, které podporuje skupina *Don't Screen Us Out* (Nevylučujte nás), získaly na tuto soudní při od drobných dárců 147 000 amerických dolarů.

Lea-Wilsonová sdělila v květnu CNA, že k rozhodnutí zapojit se do této kauzy dospěla inspirována tím, když viděla Crowterovou diskutovat o tomto zákonu v televizi.

Řekla, že poté, co se jí v červnu 2019 narodil její druhý syn Aidan, se slovy této bojovnice za práva postižených plně souzněla.

„Že se Aidan pravděpodobně narodí s Downovým syndromem, jsem zjistila v třicátém čtvrtém týdnu těhotenství a potom jsem byla opakovaně dotazována, jestli nechci těhotenství ukončit,“ uvedla.

„Najednou se mnou přestali jednat jako s nadšeným rodičem, který čeká druhé dítě, a místo toho ke mně přistupovali jako k ženě, která čelí veliké tragédii a musí se rozhodnout, jestli půjde na potrat, nebo ne.“

Mám dva syny, které oba miluji stejně a oba pro mě mají stejnou hodnotu, a tak nechápu, proč jim stejnou hodnotu nepřisuzuje i zákon.“

CNA

Součástí vatikánského betléma pro rok 2021 budou lamy a superpotravin pro Ježíška

Foto: vaticannews.va

Loňský vatikánský betlém některým připadal, jako by pocházel z kosmu; ten letošní přichází z And.

Betlém pro rok 2021, který bude na oslavu Vánoc umístěn ve Vatikánu na Svatopetrském náměstí, dorazí z peruánského městečka Chopcca, posazeného v Andách ve výšce 3 600 metrů nad mořem.

„Od 15. prosince bude čtyřicet pět dní více než sto milionů turistů a příjemců zpráv ze sdělovacích prostředků věnovat pozornost vánočním oslavám ve Vatikánu, které se budou točit kolem betléma z And,“ naznačuje zpráva z Andské zpravodajské agentury, oficiální mediální společnosti pro Peru.

Loňský betlém, soubor padesáti čtyř postavček připomínajících šedesátá a sedmdesátá léta minulého století, byl na sociálních sítích mnohými ostře napadán. Jeden kritik ho popsal slovy „pár autodílů, dětské hračky a jeden kosmo-

naut“. Betlém z městečka Chopcca bude mít víc než třicet figurek a vytvořilo ho pět renomovaných huancavelických umělců. Huancavelica leží téměř v půli cesty mezi Limou a městem Cusco. Postavy Panny Marie, svatého Josefa, malého Ježíše, mudrců a pastýřů budou vytvořeny v realistickém měřítku z materiálů jako například keramika, agávéové dřevo a sklolaminát a na sobě budou mít typické chopcské oblečení.

Ježíška bude představovat miminko „Hilipuska“, zavinuté ve vlněném pásu „chumpi“ a přikryté typickou huancavelickou příkrývkou.

Tři mudrci či králové ponosou v sedlových brašnách či vlněných pytlích z této oblasti oblíbené superpotravin, jako je quinoa, kiwicha, cañihua a brambory, a budou je provázet lamy s peruánskou vlajkou na hřbetě.

CNA

SLOVO KNĚZE

Asi každý z nás si pamatuje z úst paní/slečny/soudružky učitelky slova: „Tak se uklidníme a otevřeme si učebnici na stránce xy a vypočítáme příklad z. Klíid! Já máám času dost!“.

Proč to zmiňuji? Zrovna, když toto píše, prokmitává celou společností v našich luzích a hájích jakýsi neklid. Neklid způsobený tím, že, jak se nám spousta mluvících hlav snaží sdělit, jde o všechno. Mezi přáteli, ba i v rodinách dochází k rozepřím a handrkování o tom, komu je to třeba hodit. A oráč jménem Volby 2021 zatím klidně svým pluhem rýhuje zatím celkem jednotlivý povrch poklidné loučky, ze které svou činností vyháňá motýlky a včelky a narušuje tak zatím nikým a ničím nekalenou harmonii vztahů... Jako by šlo o něco důležitějšího.

K ilustraci oné důležitosti si dovolím vypůjčit dvě moudra slavných osobností. Jedno je připisováno M. Twainovi: „Kdyby volby mohly něco změnit, dávno by je zakázali.“ a druhé je připisováno asi nejslavnějšímu Gruzinci jménem Džugašvili: „Nezáleží na tom, jak lidé volí, ale na tom, kdo počítá hlasy.“

V době, kdy tyto řádky budete číst, už budete vědět, jak to celé dopadlo. Někteří budou zklamaní, někteří ne. To k životu tak nějak patří. Ale stojí opravdu ta stále se pravidelně opakující událost (pokud je vše v pořádku každé 4 roky) za to, aby se rozhádali přátelé, rodiče s dětmi, sourozenci mezi sebou a manželé s manželkami? Život (ani ten pozemský) není jen o politice a preferencích při volbách. Zvláště ne pro nás křesťany. Vždyť my jsme si již při křtu vybrali; ne demokracii, ne diktaturu, ale království. Království našeho Pána, Ježíše Krista. A tomuto výběru bychom měli podřídit celý náš život. Takže až ustoupí ona volební a povolební horečka vrátme se k tomu, co jsme slíbili při křtu a nepěstujeme si zášť vůči těm, kteří volili jinak než my. Volby jsou totiž převážně světskou záležitostí a neměly by ohrožovat naši mimosvětskou budoucnost v Božím Království.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farnosti Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

MŮŽETE PÍT KALICH, KTERÝ JÁ PIJI?

17. října 2021 – 29. neděle v mezidobí – Mk 10,35–45

Augustin

Matouš to vyjádřil tak, že to neřekli oni sami, ale skrze matku, jež přednesla jejich vůli Pánu. Proto Marek stručně naznačil, že řečené řekli dříve než ona.

Teofylakt

Jakoby řekl: není pravda to, co si myslíte, že tedy budu nyní kralovat v Jeruzalémě; vše, co patří do mého království, přesahuje totiž rozum. Vždyť sedět po mé pravici je něco tak velikého, že to převyšuje andělské chóry.

Kalichem a křtem nazývá kříž: kalich, který pokojně přijal jako nápoj a křest jako to, co má očistit naše hříchy. Oni odpověděli aniž by rozuměli tomu, co řekl: řekli mu – Můžeme! Mysleli si totiž, že že mluví o viditelném kalichu a křtu, vodě, kterou se Židé obvykle omývali před jídlem.

Jan Zlatoústý

Anebo říká „nevíte, co chcete“, a je to jakoby říkal „vy mluvíte o cti, já o zápasích a námáhách, o nebezpečích: protože nyní není čas odměny, ale zabíjení, zápasů a nebezpečí“; proto dodává můžete pít kalich, který já piji? Můžete být ponořeni v křest, v něhož budu ponořen já? Přitahuje je otázkou, a to proto, aby se stali vnímavějšími.

Jsou zde dvě otázky: jedna, zda je pro někoho připraveno místo po pravici, a pak druhá, zda Pán všeho nemá moc dát to těm, kterým je to skutečně připravené. K první říkáme, že nikdo není po

Paolo Veronese: Kristus potkává ženu a syny Zebedeovy (cca 1565)

pravici a nikdo není po levici. Tento trůn je totiž nedostupný všemu stvoření. Proč tedy řekl „posadit po mé pravici nebo levici není má věc, nýbrž je pro ty, kterým je to připraveno“? Vypadá to, jako by tam někdo sedět měl. Odpověděl ale podle možností chápání tázajících se, snížil se k tomu, oč jim šlo: nepoznali totiž ani trůn ani místo po Otcově pravici. Žádali jen jedno – dosáhnout první místo a vládnout druhým. Bylo to poté, co vyslechli, že apoštolové budou sedět na dvanácti trůnech a nevěděli, co to znamená, jednoduše jen požadovali první místo mezi ostatními. K druhé otázce je

třeba říci, že takový dar připravil Otec, nikoliv Syn. Kristus zde tedy říká: zemřete pro mne, a přece to nestačí, abyste dosáhli prvního místa. Protože když přijde někdo jiný jako mučedník a bude mít všechny ostatní ctnosti, bude mít o mnoho více než vy; prvenství je připraveno pro ty, kteří se mohou stát prvními prostřednictvím svými skutky. Pán je tak poučil, že se nemají trápit zbytečně kvůli prvním místům, ale nechtěl je ani zarmoutit.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

dokončení ze str. 14

války opuštění a pohrdání Božím zákonem, který představuje jediný základ míru uvnitř států i mezinárodního míru (Rozhlasové poselství světu, 24. prosince 1941). Dnes nejenže žádný politik nemluví tímto jazykem, ale opustili jej i samotní představitelé církve a vyzývají k falešnému míru, který vede k porážce.

To, co ve válce vítězí, není vojenská, ale morální síla. Jestliže útok z 11. září 2001 byl vyhlášením války islámu naší západní civilizaci, potupný útěk z Kábulu po dvaceti letech hlásá vojenskou a především morální porážku Západu. Osud planetárního konfliktu, jehož výsledek je jinak zpečetěn, může zvrátit pouze mimořádná Boží pomoc. Proto nastal čas boje a mimořádné důvěry.

*Roberto de Mattei
OnePeterFive
Přeložil Pavel Štíčka*

*Dr. Roberto de Mattei
historik a spisovatel*

TRADITIONIS CUSTODES: STERILIZACE INJEKČNÍ STRÍKAČKOU?

Proč taková přísnost, bez špetky milosrdenství nebo soucitu?
Komentář otce Daniela–Angea k nedávnému motu proprio *Traditionis custodes*.

Otec Daniel Ange je jednou z nejnámějších kněžských osobností ve Francii a zakladatelem školy modlitby a evangelizace „*Jeunesse Lumiere*“, která dala vzniknout mnoha kněžským povoláním. Po třiceti letech mnišského života (z toho dvanáct let strávil ve Rwandě) pocítil otec Daniel Ange v 80. letech 20. století povolání přinášet radostnou zvěst mladým lidem. Na akcích charismatické obnovy v německy mluvících zemích přicházelo na setkání s ním pravidelně mnoho tisíc lidí.

kath.net zveřejňuje exkluzivně pro německy mluvící země dopis tohoto kněze k motu proprio *Traditionis custodes*:

Jsem tímto motu proprio ohromen a zděšen. To nejmenší, co můžeme říct, je, že nás zarazilo! Sdílím slzy mnoha svých přátel a příbuzných. Modlím se, aby se ne nechali svést k hořkosti, zatrpklosti, ne-li dokonce ke zmatku a zoufalství.

Proč taková přísnost, bez špetky milosrdenství nebo soucitu? Jak by nás to nemohlo uvádět ve zmatek a destabilizovat?

Samozřejmě, že mezi těmito katolickými bratry, kteří lpí na tradici, jsou někteří, kteří jsou – ach! ach! – zatvrzelí, rigidní, uzavření do ghetta, a to až do té míry, že odmítají koncelebrovat při misse chrismatis – což je nepřipustné. Nestálo by však, aby bylo pro tuto malou menšinu vydáno jasné napomenutí spolu s hrozbou možných sankcí? Inspirované Knihou moudrosti: „Proto jen pozvolna káráš chybující. Připomínáš jim, v čem hřeší, a napomínáš je, aby opustili zlo a uvěřili v tebe, Hospodine. Ale i je jsi ušetřil, byli to lidé, a jako předvoj svého vojska jsi poslal srně, aby je pomalu vyhladili. Soudil jsi je pomalu, a tím jim dával příležitost k pokání. Nebylo ti neznámo, že jejich původ je zlý, jejich špatnost vrozená, a že se jejich myšlení nezmění navěky“ (12, 2.8.10).

Osvěžující oázy v poušti všeobecné apostaze

Ale ví papež – když mluvíme jen o Fran-

Otec Daniel–Ange v kostele Saint-Honoré–d'Eylau (Paříž). Foto: François–Régis Salefran / wikimedia.org

cii –, že tam existují úžasné zářivé skupiny a komunity, které přitahují mnoho mladých lidí, mladých párů a rodin? Smysl pro posvátno, krása liturgie, kontemplativní rozměr, krásný latinský jazyk, poslušnost vůči Petrovu stolci, eucharistická horlivost, častá zpověď, věrnost modlitbě růžence, nadšení pro spásu duší a mnoho dalších prvků, které – ach! – v mnoha našich farnostech nenacházejí.

Nejsou snad všechny tyto prvky pro rockové? Neměly by být pro nás výzvou, podnětem, hnacím motorem? Nebylo snad právě toto intuicí svatého Jana Pavla II. v jeho motu proprio „*Ecclesia Dei*“?

V jejich farnostech převažují mladí lidé a rodiny, s téměř stoprocentní nedělní účastí. Nedá se říct, že by byli nostal-

gičtí a anachroničtí. Právě naopak: latina, mše ad orientem, gregoriánský chorál, sutana: to vše je pro ně nové. Má to kouzlo novosti.

Lze se divit, že klášterní komunity, které konají bohoslužbu v latině a někdy dokonce slaví eucharistii podle misálu svatého Jana XXIII., vzkvétají a přitahují mnoho mladých lidí?

Mám na mysli zejména ta společenství, která jsem měl tu čest osobně poznat a kterých si vážím a obdivuji je, jako jsou komunity v Le Barroux (řeholníci a řeholnice), ND de la Garde a Misionáři milosrdenství v Toulonu. Ať nikdo netvrdí, že to nejsou misionáři! Kolem první z těchto komunit se mimo jiné sdružuje kapitula Marie–Madeleine se stovkami

dospívajících a mladých lidí, nemluvě o účastnících rekolekcí, kteří se zde scházejí. Pokud jde o ostatní komunity, neexistuje lepší způsob, jak evangelizovat muslimy a naše malé pohany na plážích. Nemluvě o stále sílících svatodušních poutích do Chartres.

Spolu se skauty a společenstvím svatého Martina přináší toto hnutí církvi nejvíce kněžských povolání. Byl jsem svědkem úžasného nadšení, které panuje v kněžském semináři v bavorském Wigratzbadu, který byl založen zásluhou jistého kardinála Ratzingera.

Ve světě, který je tak tvrdý, kde boj o věrnost Ježíši a jeho evangeliu je hrdinským zápasem, kde jsou již ve školách a v rodinách marginalizováni, opovrhováni a vysmíváni, kde jsou všechny jejich hodnoty opovrhovány, ne-li prostituovány, kde se cítí strašně osamělí a izolovaní, tak nejistí, někdy na pokraji zoufalství: proč, ale proč je jim odepřeno těchto několik pevností, které jim dávají sílu, odvahy, smělost jít dál navzdory překážkám a vytrvat? Nacházíme se v době, která je pro církve bouřlivá, uprostřed úpadku víry ve světě. Byla rozpoutána válka proti Kristu a jeho církvi, jsme svědky boje proti knižeti života, a mladí lidé proto mají více než kdy jindy právo být podporováni, posilováni, vyzbrojováni, prostě zabezpečeni. Neměli bychom jim uzavírat některá z našich nejlepších útočišť. Jako vysokohorskou chatu uprostřed smrtících ledovcových trhlin.

Ve vyprahlé poušti společnosti, kde se rozmáhá „tiché odpadlictví člověka, který věří, že může být šťastný bez Boha“ (Jan Pavel II.), jsou tyto skupiny a společenství pravými a osvěžujícími oázami. Jejich nejkrásnějšími květy jsou mladí lidé, a dokonce i děti, kteří dosáhli zářivých výšin svatosti. Jak bychom mohli nezmínit Anne-Gabrielle Caronovou z farnosti Misionářek milosrdenství v Toulonu, jejíž beatifikační proces byl již zahájen. A malou mučednici Jeanne-Marii Kegelinovou z Alsaska, jejíž dva bratři jsou kněžími bratrstva sv. Petra. (Předpokládejme, že to není důvod, pro který by se kauza zdržovala).

Sterilizační injekce?

Jak po tom všem pochopit, že papež

Papež Jan XIII. Foto: wikimedia.org

zjevně usiluje jen o jejich zánik, rozpuštění, čistou a prostou likvidaci? Pouhým uplatněním nyní zavedených norem? Svědčí o tom skutečnost, že jejich kněží jsou vytrháváni ze svých farností a je jim zakazováno zakládat nové: Není to snad svého druhu sterilizace? Že žádný nový kněz běžného obřadu nemůže sloužit tzv. tridentskou mši bez svolení svého biskupa, který je povinen řídit se římskými směrnicemi.

Mše svatá podle misálu Jana XXIII. již není součástí římského ritu, protože jeho „jediným vyjádřením“ je nyní jedinečný misál Pavla VI. Tento obřad je tedy ipso facto minulostí, je zastaralý a vznáší se ve vzduchoprázdnu bez jakékoli váhy...

Není to bodnutí do zad či spíše do srdce našeho drahého Benedikta XVI.? Svým geniálním tahem se pokusil zachránit tento obřad tím, že z něj jednoduše učinil druhou variantu či formu jediného římského obřadu. Jaké odvahy k tomu bylo zapotřebí! V žádném případě se nejednalo o čistou diplomacii nebo církevní politiku, jak naznačuje motu proprio. Kolikrát prohlašoval, že tento

obřad, který po staletí posvěcoval křesťanský lid, napájel celou církev a přinesl tolik plodů svatosti, je dnes zcela oprávněnou a nedílnou součástí latinské a římské liturgie.

Byl to skandál, že se ho před 60 lety pokusili zlikvidovat. A najednou ho škrtnutím pera zruší papež, který je rozhodně méně liturgicky založený než Benedikt XVI.

Bude muset Benedikt XVI., trávící odpočinek v klášteře, žádat svého nástupce o povolení, aby mohl znovu slavit tento obřad, který měl tak rád a mistrně ho dokázal zachránit?

Nebezpečí rozkolu nebo podzemí?

Záměr našeho Svatého otce je jistě dobrý: chránit společenství Božího lidu. Účinek však bude pravděpodobně opačný.

Chvějí se: mnozí se mohou jednoduše ocitnout v pokušení připojit se k Ecône a k Bratrstvu svatého Pia X., kterému papež František velkoryse podal ruku v Roce milosrdenství. Asi před 40 lety se hrdinně rozloučili s arcibiskupem Lefebvrem a vrátili se do lůna církve v Římě,

Foto: Lawrence OP / flickr

kde je s otevřenou náručí přivítal papež Jan Pavel II. A nyní jsou nuceni říci: „Už nás nechcete: Vracíme se tam, odkud jsme přišli.“ Tolik obětí bylo přineseno zbytečně! Jan Pavel II. a Benedikt XVI. nás milovali a chápali, stejně jako mnoho skvělých a odvážných biskupů, ale nyní jsme najednou byli podvedeni.

Stručně řečeno, existuje reálné nebezpečí „rozkolu, kterému se bude dařit na všech stranách, budou-li unáhlení biskupové uplatňovat svou moc nad rigidními opaty“ (G. Privat). Kromě toho vznikne obrovské pokušení přejít do podzemí...

Neznamená trinitární společenství vnitrokatecký ekumenismus?

Není snad církevní společenství společenstvím Nejsvětější Trojice (J 17), tj. společenstvím krásy v její rozmanitosti? Čím větší jsou rozdíly – pod podmínkou, že se vzájemně doplňují –, tím je církev krásnější. Není snad jinakost podmínkou plodnosti? Proč je pro nás tak těžké přijímat, vítat a milovat tyto pokřtěné bratry a sestry s jejich citlivostí, touhami a specifickými charismaty, i když se liší od našich vlastních obdarování? Proč bychom měli mladým lidem, kteří jsou již tak citliví, vnucovat své vlastní preference? Dokonce i v Římě se jim věnuje jedna kongregace. Obdivujeme jejich velkolepé bohoslužby, ať už koptské, etiopské, arménské, syrské, maronitské, melchitské, rusko-byzantské nebo řecké, a odmítáme přijmout latinskou a římskou liturgii

v její tradiční podobě!

Pak by přece bylo logické, kdybychom standardizovali veškerý řeholní nebo klášterní život! Benediktini, cisterciáci, karmelitáni, klarisky: Sbohem! Všechna duchovní hnutí by měla být v celé své únavné rozmanitosti standardizována. Neokatechumenát, Fokoláre, Charismatická obnova, Oaza, Communione e liberazione: konec! Benediktini, karmelitáni, františkáni, dominikáni, jezuité, vincen-tini, salesiáni atd. Tradice a citlivost: Bez-cenný škvár! Na smetiště s tím!

Ne, ne a ne, jednota není uniformita, ale rozmanitost! Společenství není horizontalita, ale komplementarita!

Dobře to vyjádřil svatý Jan Pavel II. v motu proprio *Ecclesia Dei*: „Je také nutné, aby si všichni pastýři i ostatní věřící znovu uvědomili, že různost charismat, tradic spirituality a apoštolátu je nejen legitimní, ale je pro církev pokladem; tak se jednota v různosti stává krásou, – onou harmonií, která pod vlivem Ducha svatého povznáší pozemskou církev k nebi.“

Uslyšíte pláč a slzy svých vlastních dětí?

Odhadl Svatý otec dopady, ne-li zeměřesení, které taková neústupnost hrozí způsobit v církvi a dokonce i mimo ni? Že se i ateista s nepopíratelným charismatem jako Michel Onfray odváží přiznat, že je „zděšen“. Řekl mi: „Latinská mše je genealogickým dědictvím naší civilizace.“

A se svým obvyklým sarkasmem, který samozřejmě nesdílím: „Pro ty, kdo věří v Boha, je latinská mše ve srovnání se mší na břehu klidné řeky tím, čím je nyní římská bazilika Sant'Agostino v porovnání s víceúčelovým sálem. Starobylá římská bazilika versus víceúčelová hala v novostavbě: v ní bychom stěží hledali posvátno a transcendenci.“

Myslel snad papež na šok, který zajímá naši bratři ve svatých pravoslavných církvích? Motu proprio Benedikta XVI., kterého si vážili jako velkého teologa, je ujišťovalo, že latinská církev bude věrně zachovávat a chránit liturgický obřad, který přežít staletí. A nyní si s obavami kladou otázku: Nezahodíme jej?

Předvídal pravděpodobné zeměřesení mezi tolika mladými lidmi, mladými páry, celými rodinami, které budou destabilizovány, znepokojeny, znechuceny a v pokušení se vzburit? Až dosud milovali svého papeže Františka – tak milého a matoucího, jakým je – byli věrní římskému magisteriu, a teď jsou tu, ohroženi pochybnostmi, nedůvěrou, ne-li odmítnutím, s hořkým dojmem, že byli podvedeni, zapřeni, ne-li zrazeni.

Jak bychom mohli neplakat společně s nimi?

Kéž je obklopí alespoň velká vlna soucitu vyvěrající ze křtu, bratrské a otcovské lásky našich biskupů, vroucích modliteb, a potěší je, podpoří, povzbudí, dá najevo přijetí. Horlivě. Velkoryse. Tedy s láskou.

Drahý Svatý otče – kterého miluji, ctím a obdivuji –, jménem mnoha svých přátel, mladých i starších, se s vámi odvažuji podělit o svůj hluboký zármutek ve vší dětinské prostotě. Ale naplněn nesmírnou důvěrou si troufám doufat, že tváří v tvář mnoha slzám na tvářích vašich dětí budete mít odvahu a pokoru přehodnotit toto neústupné rozhodnutí, navzdory vašim nedávným slovům: „navzdory všemu, co hovoří proti, i když je to hodno zvláštní zmínky“.

Proti vší naději doufám!

Bratr Daniel-Ange
23. července, 40. výročí mého kněžského
svěcení, na Mezinárodním
eucharistickém kongresu v Lurdech
kath.net
Přeložil Pavel Štíčka

CO SVATÍ ŘÍKALI O SV. JOSEFOVI?

Svatý Josef byl málomluvným mužem. Soudě alespoň podle toho, co je zaznamenáno v Bibli!

Sv. Josef, patron všeobecné církve. Foto: Lawrence OP / flickr

O sv. Josefovi se můžeme hodně dozvědět od těch, kteří studovali jeho zvyklosti a měli božské vnuknutí o jeho charakteru.

Citáty o svatém Josefovi

„I když se uchyluješ k mnoha svatým jako ke svým přímluvcům, obrať se obzvláště na svatého Josefa, neboť on má u Boha velkou moc.“

– svatá Terezie z Avily

„Svatý Josef byl vybrán mezi všemi lidmi, aby se stal ochráncem a strážcem panenské Matky Boží; obhájcem a pěstounem Božského dítěte a jediným spolupracovníkem na zemi, jediným důvěrníkem Božího tajemství v díle vykoupění lidstva.“

– sv. Bernard z Clairvaux

Narození Ježíše Krista se událo takto: Jeho matka Maria byla zasnoubena Josefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. Její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě; proto se rozhodl propustit ji potají. Ale když pojal ten úmysl, hle, anděl Páně se mu zjevil ve snu a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů.“ To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel, to jest přeloženo „Bůh s námi“. Když se Josef probudil ze spánku, učinil, jak mu přikázal anděl Hospodinův, a přijal svou manželku

k sobě. Ale nežili spolu, dokud neporodila syna; a dal mu jméno Ježíš.

– Matouš 1,18–24

„Jdi tedy k Josefovi a udělej všechno, co ti řekne;

Jdi k Josefovi a poslouchej ho, jako ho poslouchali Ježíš a Marie;

Jdi k Josefovi a mluv s ním, jako s ním mluvili oni;

Jdi k Josefovi a rad se s ním, jako se s ním radili oni;

Jdi k Josefovi a cti ho, jako ho ctili oni; jdi k Josefovi a buď mu vděčný, jako mu byli vděční oni;

Jdi k Josefovi a miluj ho, jako jej milují oni.“

– sv. Alfons Liguori

„Někteří svatí mají tu výsadu, že nám poskytují svůj patronát se zvláštní účinností v určitých potřebách, ale ne v jiných; ale náš patron svatý Josef má moc pomáhat nám ve všech případech, v každé potřebě, při každém úkolu.“

– sv. Tomáš Akvinský

„Ve svatém Josefovi nachází Starý zákon svůj vhodný závěr. On dovedl vznešenou linii patriarchů a proroků k jejímu zaslíbenému naplnění. To, co jim božská dobrota nabídla jako příslib, on držel ve své náručí.“

– sv. Bernardin Sienský

Becky Roach
Catholic-Link

Přeložil Pavel Štíčka

Rebecca Roach
generální redaktorka Catholic-Link

PROČ PANNA MARIA V LA SALETTE PLAKALA?

Zjevení Panny Marie v La Salette nás vyzývá, abychom se začali věnovat často opomíjené duchovní praxi.

19. září 1846 se dvěma dětem poblíž francouzské vesničky La Salette údajně zjevila požehnaná Panna Maria. Zatímco většina zpráv o jejím zjevení popisuje Pannu Marii jako bez větších emocí, v La Salette byla spatřena, jak viditelně pláče.

Proč plakala? Podle zpráv dětí k hlavním důvodům jejího zármutku patřilo, že tam místní lidé nsvětili neděli jako den odpočinku. Údajně dětem řekla tato slova: Už tak dlouho za vás trpím. Nemá-li vás můj Syn opustit, musím ho neustále prosit. Ale vy na to nedbáte. I kdybyste se sebevíc modlili, nikdy nebudete schopni vynahradiť mi to, co jsem pro vás vytrpěla. „Dal jsem vám šest dnů k práci, sedmý den jsem si vyhradil pro sebe, ale lidé mi jej nechtějí dopřát.“ Proto je paže mého Syna tak těžká. V létě chodí na mši svatou jen několik starších žen. Ostatní pracují v neděli celé léto.

Abychom si to zařadili do souvislostí, po francouzské revoluci roku 1789 se objevily snahy zrušit neděli jako den odpočinku. Roku 1814 se to nakonec změnilo, ale do roku 1830 se Francie opět ocitla v politických nepokojích a neděle byla jako závazný den odpočinku pro všechny pracující uzákoněna až roku 1904. V době zjevení v La Salette většina dělníků mezi nedělí a zbytkem týdne vůbec nerozlišovala.

Práce v neděli se může jevit jako maličkost, než aby kvůli ní Panna Maria plakala, ale církev se vždy snažila klást důraz na naši vrozenou lidskou potřebu odpočinku. Sahá k hlubinám našeho bytí na fyzické i duchovní rovině. V mnoha směrech jsme byli učiněni pro sobotu, den odpočinku.

Roku 1998 napsal sv. Jan Pavel II. o „Dni Páně“ celý apoštolský list a vyhlížel třetí tisíciletí s tím, že zachováání neděle je pro budoucnost naší víry nezbytnou součástí.

Když muži a ženy třetího tisíciletí poznají církev radostně slavící tajemství,

Naše paní z La Salette. Foto: Qfamily / flickr

z něhož čerpá svůj život, budou moci poznat Vzkříšeného Krista. Stále obnovováni každotýdenním připomínáním Velikonoc budou Kristovi učedníci moci být stále věrohodnějšími v hlásání evangelia spásy a stále účinnější v budování civilizace lásky.

Chceme-li utěšit bledující Pannu Marii a osušit její slzy, potřebujeme přezkoumat svůj vlastní život a zvážit, jak zachováváme sedmý den. Je pro nás opravdu dnem odpočinku? Neznamená to jenom nepracovat, ale také ponechávat dostatečný prostor pro duchovní uctívání a činnost, jež našemu tělu a duši dodávají nový život.

Co kdybychom v době, kdy se úzkost

a deprese řadí mezi běžné neduhy, přijali Boží radu a odpočívali? Nemělo by to pro nás být snadné?

Philip Kosloski

Aleteia

Přeložila Alena Švecová

Philip Kosloski
píše pro Aleteia.org

PROČ BYLY DEBATY RANÉ CÍRKVE ZÁŽIVNĚJŠÍ

Mozaika v Hagia Sofia – císař Konstantin.
Foto: DIRECTMEDIA

Když jsem působil jako šéfredaktor arcidiecézních novin, moji kritici z řad duchovních si někdy stěžovali, že na úkor zpravodajství o dění uvnitř církve věnují příliš velkou redakční pozornost veřejným záležitostem. Říkali, že zatímco se soustředím na společenský zápas o ochranu života, rodiny a manželství ve stále více nepřátelském prostředí, opomím dobré zprávy ze života církve a (jak to nezapomenutelně vyjádřil jeden pomocný biskup) o „vzrušujícím novém vývoji v teologii“. Projevil jsem nesouhlas – a brzy na to jsem už šéfredaktorem arcidiecézních novin nebyl.

V jednom smyslu měli moji kritici nepochybně pravdu. Svátostný život církve je mnohem důležitější než každodenní příběhy, které jsem představoval v přehledu hlavních událostí uplynulého týdne. Pokaždé, když se slaví eucharistická liturgie, když se křtí malé dítě nebo když kající hříšník přijímá odpuštění, je to nekonečně důležitější než společenské a politické spory. Avšak, tvrdil jsem, není to vhodná látka pro týdeník. Transcendentní význam svátostí by se měl objasňovat na jiných fórech. (Brzy na toto téma napíšu víc.)

Naproti tomu v argumentech, které poukazyvaly na teologii, jsem ovšem valnou hodnotu nespatořoval. Popravdě jsem neviděl, že by v teologii katolické církve docházelo k nějakému „vzrušujícímu

novému vývoji“. Chápu, že pro ty, kdo se v něčem silně angažují, je vzrušující všechno, ale já redigoval noviny pro laické čtenáře, nikoli pro profesionální teology. Zpravidla nebylo pravděpodobné, že by nejnovější diskuse mezi katolickými teology toto široké publikum zaujaly.

V životě církve byly chvíle, kdy by teologické debaty vydaly na opravdu poutavé novinové titulky: chvíle, kdy preláti chrlili kletby a někdy také rozdávali rány. To byl vskutku „vzrušující vývoj“ a takové příběhy by u čtenářů jistě upoutaly zájem. Nynější teologické rozpravy jsou však uměřenější, abstraktnější. Neshody mohou být úplně stejně zásadní, ale otevřeným slovním souborům se dnes teologové vyhýbají.

Celkově je v současné době diskuse v církvi mnohem mírumilovnější než různé debaty prvních ekumenických koncilů. Biskupové se snaží omezit své neshody na minimum, alespoň před zraky veřejnosti. Jen velmi zřídka nějaký přední církevní představitel naplno řekne, že podle jeho názoru se jeho kolega absolutně mylí.

Aby tedy člověk pochopil, jaké zásadní neshody se za diplomatickou fasádou skrývají, potřebuje alespoň trochu znát danou problematiku a také zvyklosti diskuse mezi kněžími. Vlastně se od doby, co jsem odešel z redakce oněch arcidiecézních novin, léta snažím pomáhat katolickým čtenářům vykládat si výroky církevních představitelů, číst mezi řádky a porozumět, oč se ve skutečnosti jedná. Ani teď, po desítkách let zkušeností, si nemyslím, že bych v novinách mohl širokou čtenářskou obec zaujmout „vzrušujícím novým vývojem v teologii“ – pokud bych to neredukoval na prosté, přímocaré pojmy, které rozvířovaly debatu uvnitř rané církve.

Premýšlím, zda jsme si polepšili, když se dnes vnitrocírkevní debaty vedou uhlazeněji. Nasazení, s jakým církevní otcové hájili své názory a útočili na své oponenty, svědčilo o tom, že jim na pravdě hluboce záleželo. V ničem podstatném by nepřistoupili na kompromis; nehdolali tolerovat nejednoznačnost. Laiky

mohla jejich urputnost někdy děsit, ale nebyli zmatení ani neteční. Po chalcedonském koncilu se někteří křesťané vyhrnuli z církve pryč. Dnes lidé odcházejí po desetitisících, a přesto se to zdráháme označit jako krizi víry.

Při čtení spisů raných církevních otců si člověk rychle všimne, že jejich „teologický vývoj“ byl opravdu vzrušující. Ta živost a nadšení se však neomezovaly jen na abstraktní debatu. Projevovaly se i v jejich přímém, bezprostředním přístupu k evangelizaci. Neočekávali u potenciálních konvertitů porozumění pro nuance víry (byť v rozhovorech mezi sebou projevovali velký smysl pro detail a jemné odstíny). Nové posluchače zasahovali zpřímá prostým, ohromujícím poselstvím – týmž, jaké vždy zdůrazňují úspěšní evangelisté – úžasnou zprávou, že smrtelní lidé mohou získat věčný život.

A domnívám se, že právě tuto zprávu potřebují katolíci (i nekatolíci) slyšet i dnes. Běžně to není zpráva, kterou by měly předávat noviny, protože nejde o nic nového; Dobrá zpráva je stará zpráva. Určitě to ale je vhodná látka pro jakékoli kázání. Jak jsem se již zmínil, každé vysluhování svátostí – a zejména mše svaté – je důležitá událost. Potřebujeme si neustále připomínat, proč jsou tyto události významné, o co všechno v nich jde a jak neuvěřitelné dary zde přijímáme.

Kdyby se nám podařilo dospět k správnému pochopení těchto tajemství – a kdybychom dokázali třeba jen zrcadlit nadšení otců rané církve –, nepochybně o tom, že teologický vývoj by byl více vzrušující a redaktori diecézních novin by o nich psali s větší pravděpodobností.

Phil Lawler
Catholic Culture
Přeložila Alena Švecová

Phil Lawler
katolický novinář a spisovatel,
zpravodajský ředitel a hlavní analytik na
webu CatholicCulture.org

ŠEST MLADÝCH ŽEN V LITERATUŘE, KTERÉ BY MĚLA POZNAT KAŽDÁ DÍVKA

Tato klasická literární díla s obdivuhodnými ženskými hrdinkami jsou ideálním dárkem pro naše dcery.

Foto: Jiří Štáštka / Člověk a Víra

Nedávno se moje dcera proměnila v Lauru Ingallssovou Wilderovou. Změnila si jméno a všechno ostatní a nejenže se překřtila na „Lauru“, ale také nám připravila večeri podle kuchařky z Domečku na prérii, ušila si čepce, který pak nosila, a od nějakého obskurního internetového prodejce si objednala krinolínu.

K její proměně nedošlo náhodou. Její maminka a já jsme se dopustili naivní chyby a koupili jí knižní sérii *Domeček na prérii*. Tušili jsme, že se jí Laura bude líbit, ale nenapadlo nás, že se Laurou skutečně stane.

Knižky dokážou podnitit představitelství, důvěrně nás vtáhnou do myšlenek jiného člověka a umožní nám vcítit se do jeho situace. Díky tomu je poměrně běžné, když se člověk silně ztotožní s nějakou literární postavou nebo když určitá knížka ve formativním období zásadně ovlivní jeho život. Zvláště pro dítě je vzrušující, když mu knížka odkrývá nové lidi a místa. Je to jako potkat nejlepšího kamaráda a dítě pak dokonce může převzít něco z osobnosti milované postavy.

Výzkum ukazuje, že mozek moc nerozlišuje mezi čtením o určité zkušenosti a jejím prožitím v reálném životě. Keith Oatley, emeritní profesor kognitivní psychologie na Torontské univerzitě (a také vydáváný romanopisec), tvrdí, že četba – zejména beletrie – vyvolává živou simulaci skutečnosti.

Knihy na nás a zejména na mladého člověka nesmírně působí, a tak jako rodič chci svým dcerám dávat do rukou dobré knihy s obdivuhodnými ženskými hrdinkami. Tady je pár takových z naší poličky:

Laura Ingallssová Wilderová z Domečku na prérii

Začneme Laurou, protože má schopnost překračovat čas a prostor (a má ráda svého tatínka, což je rys, který u svých dcer velmi povzbuzuji). Nevadí, že Laura žila před sto lety na hranici tehdy osídlené oblasti; mým moderním městským dcerám má co říct ve všem, co dělají.

Před časem jsem napsal článek o tom, jak Laura obrátila náš domov vzhůru nohama, a odezva na něj mě překvapila. Ukazuje se, že *Domeček na prérii* je všeobecně oblíbený a dodnes se těší neuvěřitelné popularitě. V důsledku tohoto článku jsem se setkal s celou skupinou Lauřiných fanoušků, k nimž patří i Michele, jejíž podcast *Little House Mothering* stojí za to si poslechnout. Zeptal jsem se Michele, proč se jí tyto knížky tak líbí, a odpověděla mi takto: „Jako dítě jsem obdivovala sílu a odvahu Lauřiny rodiny a záviděla jsem jí její dětská dobrodružství.“

Laura Ingallssová Wilderová píše o dětství a dosahování plnoletosti, a tak zůstává vzorem i v době, kdy děti dorostou do dospělosti.

„Laura a její rodina jsou pro moje dcery krásným příkladem zdravého rodinného života... Doufám, že k ní mohou vzhlížet s obdivem,“ říká Michele. „Je velice reálnou postavou, na které vidíme, jak se potýká s typickými problémy dětství – jak se učí poslouchat rodiče a je zkroušená, když neposlouchá, jak se učí vycházet se svou sestrou a být méně sobecká, jak má strach a stydí se v nových situacích, ale i tak jim čelí – a doufám, že když moje dcery uvidí její zápasy a vítězství, pomůže jim to, aby také byly silné.“

Emma Woodhouseová z románu Emma

Hned na prvním řádku románu *Emma* se píše: „Emma Woodhouseová, hezká, chytrá a bohatá.“ Hrdinkám mých knížek takový popis moc neodpovídá. Když Jane Austenová začala tvořit *Emmu*, zamýšlela ji jako postavu, kterou „kromě mě nebude mít nikdo moc rád“. Ale vychází najevo, že já ji mám opravdu rád také.

Důvodem, proč je sympatická, není její dokonalost, ale spíš to, že během příběhu roste v sebepoznání a své nedostatky pomalu proměňuje v přednosti.

Všichni máme určité osobnostní zvláštnosti, ale je na nás, zda je rozvineme v ctnosti, nebo neřesti. Juliette Wellsová, anglická profesorka, která o Jane Austenové vyučuje na Goucherově univerzitě, o Emmě říká: „Je to úžasný portrét chytré mladé ženy, která dochází k sebeuvědomění.“

Podobně jako Laura Ingallssová Wilderová ani Emma nepatří jen do minulosti. Pokud jste viděli film *Bezmocná*, v postavě Cher, všetečné, chytré, materialistické dívky, která v sobě ukrývá srdce ze zlata, jste se v podstatě setkali s Emmou. Věřte tomu, nebo ne, ale *Bezmocná* je nejlepší filmová adaptace *Emmy*, jakou jsem dosud viděl, a dokazuje, že tato mladá žena má dnes co říct stejně jako v době vydání románu v roce 1815.

Nancy Drew ze stejnojmenné knižní série

Co dokážou dospívající amatérští detektivové Hardyovi ze série *Hardy Boys*, zvládne Nancy ještě lépe. Je podnikavá, zvidává a při řešení záhad se nikdy nevzdává. Je to pravá feministka – dost chytrá na to, aby rozluštila neřešitelné šifry, dost odvážná, aby nakoukla pod temné schodiště, a natolik ženská, aby si mohla být jistá, že když si šije a nosí hezké šaty, nikterak to nepoškozuje její image chladnokrevného detektiva. A nejlepším rysem Nancy Drew je, že vždycky zachraňuje dospělé!

První knížka o Nancy Drew vyšla roku 1930, ale tato série inspiruje dívky dodnes. V naší rodině jsme zjistili, že staré příběhy o Nancy Drew jsou k máni téměř zadarmo v každém antikvariátu a moje dcery si jich s radostí kupují hromady po padesáti centech za kus.

Anna Shirleyová z románu Anna ze Zeleného domu

Anna je učiněný záškodník ve světě, kde si někteří rodiče z nějakého strašného důvodu myslí, že mít syna je lepší než mít dceru. Annu si adoptovali v rodině, kde původně chtěli chlapce, ale brzy jim ukáže, že vlastně nechtěli chlapce ani dívku – ve skutečnosti potřebovali Annu.

Požádal jsem naši osmiletou dceru, aby mi vyprávěla o Anně, a dozvěděl jsem se: „Změnila svojí mamince život, i když chtěla kluka a místo toho dostala ji. Vždycky si všímala toho, co je na životě hezké a zábavné. Milovala stromy, panoramatické okno ve svém pokoji, všechna místa, která navštívila, pojmenovávala, jako by to byly kouzelné háje, a ukázala své nové mamince, jak se usmívat.“

Za nepříznivých okolností Anna projevuje opravdovou radost a ukazuje, že vždycky existuje nějaká světlá stránka a že člověk má žít naplno. Každému z nás dává Bůh jedinečný život, který nelze ničím nahradit ani nějak vylepšit. To je pro jakoukoli dívku – či chlapce, když na to přijde – úžasné povzbuzení.

Lucinka Pevensieová z knížky Lev, čarodějnice a skříň

Lucinka je jen malá holčička – ale malé holčičky mohou dokázat cokoli. Její starší sourozenci, podobně jako tolik jiných

Foto: Zbyněk Šišpera / Člověk a Vira

otravných velkých bratrů a sester, nedoceňují její hodnotu. Je to však právě Lucinka, kdo objeví Narnii a je natolik odvážná, že tam vstoupí, a když říkám odvážná, myslím opravdu, neuvěřitelně odvážná – a nejen na malou holčičku. (Je dokonce odvážnější než já, když jdu na odběr krve a statečně se mi podaří neomdlít.) Nejprve se v strašidelném starém domě dlouho schovává v tmavém šatníku, potom doklopýtá do úplně neznámého lesa, kde není vidět jediný náznak, jak z něho ven, potká děsivého tvora, který chodí vzpřímeně na kozích nožkách a s ďábelskými rohy na hlavě. Uf, Lucinko..., vezmi nohy na ramena a utíkej. Hned teď.

Lucinka neutíká, protože instinktivně rozpoznává dobro, dokonce i v tom děsivém ďábelském tvorovi (z něhož se vyklube rozkošný faun, pan Tumnus). Lucinka rozpoznává dobro v každém a rychle začne důvěřovat lvu Aslanovi. Její přátelství je tak silné, že mu zůstane nablízku i v jeho utrpení.

Lucinka je důkazem toho, že vliv vůbec nesouvisí s fyzickou velikostí, silou ani věkem. Podstatné je poznání, které člověku propůjčuje láska. Lucinka vidí pravdy, které ostatní nevnímají, protože její láska, kterou si mnozí pletou se slabostí, je ve skutečnosti její silou. Silní lidé nejsou vždy takoví, za jaké je považujeme, a ve světě, jako je ten náš, kde jsou ženy často přehlíženy nebo tlačeny k tomu, aby jednaly jako muži, mají-li být považovány za úspěšné, to je lekce, kterou chci, aby si moje dcery osvojily.

Meg Murryová z knihy V pasti času
Dívce Meg je třináct let a ve škole všichni

vědí, že mezi ostatní nezapadá. Je umíněná, má spoustu otázek, svou inteligenci převyšuje svůj věk, ale je emočně nezralá. Ocitá se ve zlomovém bodě svého života. Má obrovský potenciál, ale potřebuje se naučit – jako ostatně všichni dospívající v rozpuku mládí –, že potenciál dochází naplnění jen spolu s ctností. A k tomu, abychom v životě mohli být úspěšní, potřebujeme víc než výsledky.

Meg a její rodina jsou brzy vtaženi do divokého, vědecko-fantastického dobrodružství a nakonec jen ona může zachránit život svého mladšího bratra – nikoli tím, že vyřeší nějaký problém, ani díky svým mimořádným intelektuálním schopnostem, nýbrž jenom tím, že se naučí milovat.

Jako rodič svým dcerám přeji v životě to nejlepší. Chci, aby chodily do dobrých škol a byly úspěšné ve svém povolání. Chci, aby rozvíjely všechna obdarování a nadání, jež od Boha dostaly. Především ale doufám, že z nich vyrostou ženy, které budou vědět, že jsou milovány, a samy také budou schopny milovat. Pokud budou moci přijmout od Meg tuto prostou lekci, nic na světě jim nezabrání v tom, aby byly šťastné.

Michael Rennie
Aleteia
Přeložila Alena Švecová

Fr. Michael Rennie
manžel, otec pěti dětí, vysvěcený konvertita z anglikánské církve, redaktor Dappled Things

K ROKU RODINY: AMORIS LAETITIA ANEB PRAVDA NEREZAVÍ

Letošní slavnost sv. Josefa zvolil papež František za datum zahájení Roku rodiny Amoris laetitia (19. březen byl zároveň pátým výročním vydání exhortace, k níž se titul odvolává, a rovněž výročním inaugurace Františkova episkopátu). Tento rok manželství a rodiny bude slavnostně ukončen na 10. světovém setkání rodin v Římě v červnu 2022. Protože se domníváme, že moudrost našich předků a dobré rady jsou stále aktuální a platné, chceme vás povzbudit citáty z knihovničky znovu odprášené:

Co jest úkolem manželství? Sotva kdo odpověděl na tuto otázku správněji, přesněji a případněji než básnička Gabriela Reuter: „Úkolem manželství jest přetvořovat smyslnost v srdečnou lásku.“ Tak vyřazují se z pojmu manželství všechna spojení, která uvízla v hloubi pouhé sexuality a nedovedou se povznést do ovzduší čisté, hřejivé lásky. Pravé manželství jest prozářeno a prohráno teplotou srdce. V duchu katolické církve prohlásila valná schůze katolíků z Německa v roce 1929: „Manželství jest svaté a posvěcující spojení jednoho muže a jedné ženy, je svátostí a obrazem spojení Kristova s Jeho církví, onoho spojení, jež připomíná sv. Pavel slovy: „Mužové, milujte manželky své jako Kristus miloval svou církev a za ni se obětoval.“ Končím tuto stať stručnou formulací pojmu manželství, při čemž jsem si vědom, že nečtám obrázek manželství ubohého, banálního, nýbrž ideál manželství: „Manželství jest zodpovědné spojení dvou (duševně, mravně a tělesně) schopných osobností a zároveň je úkolem, jenž žádá trvalého plnění. Jest založeno předně na lásce, jež jest tak silná a bezpodmínečná, že vzbuzuje víru v její věčné trvání a za druhé na důvěře v duši a mysl druhé části manželského svazku. Odhodlání k věrnosti, ochota k oběti, k sebekázni a zodpovědnosti před Bohem za dítky vzešlé z tohoto svazku. V rodičovství dochází manželství své koruny, ale i náplně výchovných úkolů. Rodičovstvím stává se manželství tvořitelem budoucnosti, nové generace, jež dědictví rodičů využívá, stává se nositelem božské tvůrčí vůle.“ Hluboký náboženský obsah manželství v katolickém smyslu vypisují obsáhleji ve stati: „Manželství utvrzené v Kristu“.

O KRIZI A KRITICE MANŽELSTVÍ V NAŠÍ DOBĚ.

Projevy revolučního ducha v roce 1918 daly nám tušit, že se ocitáme na prahu nové doby. Staré útvary braly za své, nové povstávaly, ba vyvíjejí se dosud v chaotickém zápasu. Doba válečná a více ještě poválečná zachvívá se krizemi. Duch doby jest pln kriticismu. A my zápasíme v úporném chvatu o svou existenci. Kde že kvete dosud snivě modrý květ romantismu? Amerikanismus myšlení a jednání se roztahuje a nepřije romantismu našich otců. Budiž zde podán typický obraz doby na objasnění vzniku věci. Před léty nalezl jsem ještě v ústraní od široké cesty běžných turistů dech romantiky, jak jej zná již jen sotva dle jména velkoměstský člověk, štváný, zapřažený ve chvat nervózní doby. Bylo to tiché horské jezero v lůně hlubokého lesa. Tu a tam v blízkosti jezera chaloupky několika pastýřů, myslivců a uhlířů. Lidé klidní, prostí, nespoutaní problémy, šťastní ve svém zaměstnání v srdci přírody. Problémy manželství – krize manželské a kritika manželství: to vše byly pojmy naprosto jim cizí! Zasněná, jako krásný sen byla zde příroda! Byl to ráj pro zvířenu, idyla pro přítele přírody, jenž hledá krásu daleko od vyšlapaných cest. Zde našel ji, kdo ji dovedl vnímat! V ranním šeru sestupovala stáda vysoké zvěře ke břehům jezera napájet se, opatrně vyhlížejíce nebezpečí. Zářivé červánky osvětlovaly horské velikány, jež jako strážní obři zdáli se hlídati tento klenot. V násadách na sluníčku míhali se vesele pstruzi v čistóunké vodě, libely kolébaly se nad hladinou jezerní. Jak často opájelo se mé oko rozkoší z tvé krásy, vzácný skvoste! Nikdy však žiznivěji, než když v letní noci má loďka plula tiše po tvých vodách, kdy vesla v pozvolném tempu opatrně stáplala se jako v tekutém stříbrě, kdy v hlubokém mlčení vysoké temné jedle vážně se shlížely ve vodách, kdy poháněny sladkým vánkem noci běloučké beránky putovaly nad tmavým hvozdem. Jen vyvolené přátele přírody vábila cesta k tvým krásám, tiché horské jezero! Dav velkoměstských turistů tebe nepostřehl. Až jednoho dne skončil tvůj klid. Přišli inženýři s velkolepým americkým plánem přetvořit tě i s tvými tichými přítoky v ohromnou umělou přehradu. Jeřáby zvedaly se k obloze... Tak se přistěhovaly problémy do ticha přírody! Štvavý shon nastoupil místo lesního klidu. Á – tragiko osudu! – nescházal ani problém manželství! Nervově nemocná choť vedoucího inženýra, žijící v nešťastném manželství, nalezla ve vlnách jezera kýženou smrt dříve než bylo proměněno v přehradu. – Nakreslil jsem úmyslně tento obraz širokými rysy, abych ukázal, jak problematika manželství, krize jeho a kritičnost vyrůstají z půdy složitých poměrů, nenajdou však místa v životě, jenž se vyvíjí přirozeně, prostě, jednoduše, nezátíženě. Nadkultura občanů velkoměstských vnesla „problémy“ uměle do manželství. Hysterii jakožto rušitelku manželství! Ty ženy „nepochopené“! Ve zdravých poměrech selských jen zřídka naleznete ten či onen obraz velkoměstského manželství.

Tak tomu jest: Velkoměsto se svým hlukem a shonem drásá nervy svého obyvatelstva a vytváří náplň soudobých manželských problémů. Krize manželství – krize jakožto uvědomělý lékařský výraz – kterou prožíváme nyní co den, pochází z komplikace životních poměrů, z dráždivosti, nervozity doby, v níž stupňuje se rychlé střídání dojmů, jakož i z osudné hrubší materialistické nauky, jež prohlašuje beze studu evangelium o nadvládě pudu, náboženství vyžití se.

HOFFMANN, S. I., MAY, E. F., SCHMUTZEROVÁ, E., *Šťastné manželství. Nakladatelství Kropáč a Kucharský, Praha, 1930*
Text převzat se svolením z online knihovny <http://librinostri.catholica.cz>.

ZÁPAD PO KÁBULU

Foto: defense.gov

V článku v deníku *Corriere della Sera* z 28. srpna 2021 si Ernesto Galli della Loggia klade následující otázku:

„Je naše společnost ještě schopna vést válku? Dokáže snášet psychologicky strašlivý dopad takřikajíc dobrovolné smrti? Jsme ještě schopni vzít v úvahu možnost, že vědomě způsobíme smrt nebo sami zemřeme, což vždy patřilo k ‚vedení války‘?“

Italský politolog se na tuto zásadní otázku pokusil odpovědět zkoumáním vojenského významu, který v operacích proti Talibanu získali takzvaní kontraktori. Tyto civilní bojovníky, které Spojené státy využívají ve všech oblastech svých operací (od Balkánu po Irák), najímají soukromé společnosti, jež s Pentagonem uzavřely zvláštní smlouvy. Jsou projevem základní historické skutečnosti: konce národní armády na Západě, již nahradil skutečný a řádný outsourcing války svěšený armádě specialistů, kteří v Afghánistánu přišli o život ve větším počtu než vojáci americké armády. Ale jak poznamenává Galli della Loggia, „s armádou specialistů a žoldáků lze nanejvýš provádět policejní operace; a i ty nevyhnutelně končí těmi nejdrtivějšími porážkami, pokud se trvá na tom, že se budou vydávat za něco jiného“.

Lidé bojují, pokud jsou ochotni obětovat své životy za ideály, kterým věří. Dnes se však zdá, že obecné dobro je totožné s dobrem maximální „bezpeč-

nosti“. Západ tvrdí, že vede válku s nulovým počtem mrtvých, a pokud se tak nestane, reakce není řízená, ale úzkostná a emocionální.

Jak poznamenává Alessandro Sallusti v deníku *Libero* z 28. srpna, obraz plačícího prezidenta Spojených států v přímém televizním přenosu není pro západní svět povzbudivým znamením. Vrchní velitel světové velmoci číslo jedna se nemůže nechat strhnout emocemi jako kterýkoli postarší důchodce, ale musí umět svou křehkost maskovat. Psychologická rovina této scény, jak poznamenává Renato Farina v týchž novinách, „nejenže plně odpovídá drsnosti katastrofy, kterou prožíváme, ale je také proroctvím do budoucnosti“. Budoucnosti plné slz právě pro Západ.

Když Winston Churchill řekl, že může nabídnout jen „krev, dřinu, slzy a pot“, dodal: „Ptáte se, jaká je naše politika? Řeknu vám to: Vést válku na moři, na pevnině a ve vzduchu, celou naši silou a s veškerou silou, kterou nám Bůh může dát.“

Kdo je dnes schopen čelit nepřítelům s takovým odhodláním? Západ dosud nepochopil, co je tím vnějším nepřítelem, kterému čelí. Jak poznamenává Maurizio Molinari v deníku *La Repubblica* z 29. srpna, džihádistský spor o kontrolu nad Kábulem mezi Tálibánem Abdula Ghaního Baradara a ISIS z Chorásánu staví do kontrastu dva soupeřící modely budoucího Afghánistánu: „Tálibán se opětovným

vytvořením svého islámského emirátu snaží stát vzorem nejtěžšího fundamentalistického státu.“ ISIS z Chorásánu „naopak usiluje o vytvoření ‚chalífátu‘ na území Afghánistánu a velkých sousedních regionů v Íránu, Turkmenistánu, Uzbekistánu, Kyrgyzstánu a Tádžikistánu až k hranicím Si Ťin-pchingovy Číny“. Oba projekty „vycházejí z džihádistského myšlení Abdulláha Azzáma, palestinského fundamentalisty zavražděného v Pěšávaru v roce 1989 a považovaného za mentora Usámy bin Ládina, podle něhož ‚válka proti nevěřícím v Afghánistánu znamenala ‚začátek globálního džihádu‘ vedoucího k podřízení celého světa islámu. Toho však chtějí dosáhnout opačným způsobem: vybudováním národního emirátu nebo vytvořením regionálního středoašijského chalífátu.“

Spolupráce s „umírněnými“ Tálibánci s cílem izolovat ISIS by znamenala nepochopení těch, s nimiž jednáme. Současný islám, jak poznamenávají všichni jeho učenci, má své jádro v učení o džihádu. To se projevuje v nové válce světového náboženství, které má pod rouškou Tálibánu nebo ISIS svou bojechtivou stranu v radikálním islámu.

Tváří v tvář tomuto ideologickému nepříteli je válka nevyhnutelná, ale je třeba ji vést bez slz, se suchými řasami, s odhodláním zvítězit. Jaké jsou však ideály a hodnoty, na něž se západní vládnoucí třída odvolává? Je schopna rozpoznat „spravedlivou válku“ a vést ji věrohodně až do konce? Války mohou být příležitostí k velkým přerodům nebo velkým katastrofám, záleží na lidech a historických okolnostech. Jakou důvěru bychom měli mít k těm, kteří nedokážou válečné události ani pojmenovat?

Když se druhá světová válka chýlila ke konci, Pius XII. naznačil hlavní směry obnovy a návratu společností a národů k řádu, který ustanovil Bůh, tedy „k pravému křesťanství ve státě a mezi státy“ (promluva ke konzistoriu, 24. prosince 1945). A po skončení válečného konfliktu papež označil za hlavní příčiny

dokončení na str. 4

BĚDA, KDYŽ VÁS BUDOU CHVÁLIT!

Stačí se podívat na aktuální italskou verzi mezinárodních Vatikánských zpráv (*Vatican News*) a nutně se začne vtírat otázka: Co je vlastně dnes onen uvede-ný Vatikán, alespoň pohledem své vlast-ní žurnalistické elity? Je to ještě římské centrum Kristovy církve, která hlásá spásu a vykoupení v Kristu a žije radostí z Jeho vzkříšení? Najdeme zde cokoli, co by se týkalo zvěstování evangelia, natož pak závazné nauky církve? Titulky dob-ře třetiny zpráv spíše svědčí o jiné náplni hlásání, považme: „Nutnost integrální ekologie, která by respektovala živočichy a prostředí“; „Umění jako láska ke stvo-ření“; „Assisi Garments: biologická bavlna“; „Františkova ekonomie: nezmění se životní prostředí, pokud se nezmění ekono-mie“; „Greenacord: zahajuje se fórum ‚Nikdo nezachrání sebe sama, které je již 16. fórem katolické formace o ochraně stvoření‘. Zde se také chválí ‚vzkvétající iniciativy po celém světě, které mají zachránit naši Matku Zemi‘ – ano, ‚Madre Terra‘ s velkými písmeny, náležejícími znovuobjevené pohanské bohyni. Zmi-ňovaným Františkem bývá v těchto pří-spěvcích nejčastěji Svatý Otec, jindy ov-šem též svatý František z Assisi. Ten však bývá poněkud úzce vymezený, totiž jako kazatel ptáčkům a opěvateľ přírody, avšak nikoli jako trpící muž, obdařený stigma-ty, opěvující rovněž tělesnou smrt a va-rující ty, kteří zemřou v těžkém hříchu.

Jedna německá farnost se na sociál-ních sítích pochlubila ekologickým happeningem na prahu kostela, přičemž se jí však dostalo kritiky od jistého semi-naristy, který vyjádřil obavu, aby jim ze svatostánku „nevykoukla Greta“. Farní-ci se ovšem naježili a bránili se, že jsou přece zbožní katolíci a jindy že se před svatostánkem modlí, zatímco právě nyní jsou ekologicky angažovaní. Představ-me si ale pobočku Greenpeace, před níž demonstruje za katolickou víru nadše-ná skupina ekoaktivistů. Jestliže katolíci oslavují ekologii, proč ne ekologisté kato-lictví? Nebo si představme greendealové eurounijní politiky, jak znuděně omílají ekologická dogmata, ale s o to větší

Foto: laudatosimovement.org

vervou pak šíří slávu Kristovu. Co vati-kánské zpravodajství o Kristu zamlčova-lo, oni by s živým přesvědčením doplnili.

Ekologismus se v podobě náhradní-ho nebo alespoň paralelního nábožen-ství ukazuje jako vhodnější, než dnes již poněkud vyčpělá sociální angažovanost. Kde jsou ty časy, kdy teolog Paul Tillich tvrdil, že „každý skutečný křesťan musí být socialistou“! Zbožštění dělnických mas je přece jen poněkud problematič-tější, než uctívání Matky Země, která se jako vděčný předmět uctívání opět nabízí. Tradičnímu sociálnímu citění navíc ukradli nutné eschatologické dovršení komunisté. To oni hlásali obdobu věč-né blaženosti v podobě komunistické-ho ráje, kde bude každý dostávat podle svých potřeb. Ekonom August Friedrich von Hayek konstatoval, že v míře, jaké duchovní postupně ztrácejí pevně zakot-venou víru ve věčný život, nahrazují tuto víru probíráním otázky sociální sprave-dlnosti. Nicméně aktivistická představa záchranu planety je dnes ještě daleko přitažlivější. Je v ní opět přítomná tolik potřebná alarmující eschatologie. Vždyť planetu, náš „společný dům“, jak hlásá i nový vatikánsko-žurnalistický žargon, svojí angažovanou akcí přímo spasíme.

Samozřejmě, že pro zdravé a realistic-ké pojetí ochrany přírody a úcty k Boží-mu stvoření by stačilo vrátit se k evan-gelium, k desateru, ke katechismu. Křesťan,

který svou víru upřímně a celostně pro-žívá, přece nebude barbarsky ničit příro-du. Ví však, že zabsolutizováním jednoho morálního tématu, navíc hypertrofova-ného do aktivistické univerzální ideolo-gie, se ani zdaleka nevyčerpávají oblasti osobní zodpovědnosti, kterých si má být vědom. Ano, církev nechybila, když ještě relativně donedávna tolik zdůrazňovala například zásadní etické téma nenaro-zeného života. Právě proto, že ve světě se oslabilo vnímání této zcela základní hodnoty, církev tento problém uchopila, a to i za cenu neporozumění a nepopu-larity. Jestli si převzetím zelené religio-zity naopak připočítala pozitivní body a chválu, pak je na místě připomenout slova jejího Zakladatele: „Běda, když vás budou všichni lidé chválit, vždyť stejně se chovali jejich předkové k falešným proro-kům!“ (Lk 6,26)

P. Stanislav Příbyl

Doc. JUDr. Stanislav Příbyl,
Ph.D., Th.D., J.C.D.

rektor kostela Nanebevzetí Panny Marie
na Karlově v Praze, promotor justitiae
a soudce Metropolitního církevního soudu

ZŮSTAŇME V POKOJI, SPASITEL UŽ PŘIŠEL

Vyhrocená doba žádá své. Zůstaňme v pokoji, Spasitel už přišel, přeci. „V Novém Dvoře plynou dny se svou příměsí prostých radostí. Každé ráno ve tři hodiny zazvoní zvon a všichni, nebo téměř všichni, ospale kráčejí do kostela, aby vzdávali Bohu chválu, která mu náleží a aby se modlili i za vás. Neste nás i vy ve svých modlitbách. Nejsme andělé, a zatím ani svatí, i když se jimi snažíme postupně stát... Jakožto křesťané jsme založili svou existenci na víře v našeho Vykupitele Ježíše Krista a na naději v život věčný. Jedině toto světlo dokáže vnést do našich životů pevnost pravdy o lidském údělu, i sílu a vytrvalost, které v této nelehké době všichni potřebujeme,“ píše opat z trapistického kláštera v Novém Dvoře.

V době přípravy tohoto čísla se uzavírají volební místnosti, zuří zápas o moc. Tolik toho bylo před volbami řečeno, doporučeno, zhodnoceno. Ale že se z úst kněze objeví tak nevkusně xenofobní rétorika, to za svou vlastní voličskou historií, starou právě 25 roků, nepamatuji. P. Marek Orko Vácha pro *Signal.cz* napsal „Koho nevolit“. Mnozí nadšení, mnozí sdíleli, mnozí si z toho vzali poučení. Už tedy vůbec fakt, že se katolický kněz má potřebu míchat do šarvátek, které naši zemi ovlivní na další čtyři roky, když jeho zrak by měl být upnut na věčné duše svěřených farníků, je zarážející, ale budiž. Nicméně, když se vyjádří k SPD, že je nevolitelná, poněvadž ji vede „Japonec, který samozvaně brání (mé) češství“, bylo to už trochu moc. Představte si, že by tatáž slova směřovala k panu Hayatovi, bratru tohoto „Japonce“. Pravda, je z toho cítit nadsázka, na rozdíl od jedovaté krmě P. Halíka, který se svezl na kandidátovi do parlamentu panu Nerušilovi. Páter pečující o duše vysokoškolských studentů se nebál Josefa Nerušila, manžela a otce dětí, označit za aktivního homosexuála,

Foto: © Roman ALBRECHT / člověk a Vira

kteřý žil s dnes již zesnulým knězem; zatímco matka tohoto kněze stále žije. Odsouzený bez soudu. A ne soudcem, knězem. Je znát, že jsme se v hysterii z politiky dokázali už skutečně dostat do nekontrolovatelné vývrtky paniky, ale přitom „všeho dočasu, Pán Bůh navěky“, přeci!

Jeden slovenský portál přinesl zajímavý text o H. G. Wellsovi, který ho zveřejnil už v roce 1913 (!), průkopníkovi britské sci-fi, jenž předpověděl problém transgenderismu: „Skutočným cieľom ľudstva je večné hľadanie poznania a veľké dobrodružstvo moci. Na vašej budúcnosti – ako žien – mi vôbec nezáleží. Nezaujímá ma ani budúcnosť mužov – ako mužov. Chcem zničiť tieto predstavy o budúcnosti. Záleží mi na vašej budúcnosti ako inteligencií, ako súčasť a prínosu k univerzálnej myslí ľudskej rasy. Ľudstvo je v týchto veciach nielen pializované, ale všetky jeho inštitúcie, zvyky, všetko, túto odlišnosť ešte

zveličuje, umocňuje. Ženy nie sú nič mimoriadne... Žiadna nová myšlienka. Platón chcel presne to. Nechcem pokračovať v tom, čo sme doteraz robili, zdôrazňujúcu túto prirodzenú odlišnosť; nepopieram ju, ale chcem ju minimalizovať a prekonať.“ Stručne povedané, v nadchádzajúcej utópii budú sexuálne rozdiely vymazané. „Chceš povedať, že ženy sa majú stať mužmi?“ – „Muži a ženy sa musia stať ľudskými bytosťami.“ Táto veta vystihuje ideológiu transgenderu. „Není hezké, když se některé tragické předpovědi plní. A platí to i v tomto případě.“

Ocitli jsme se v měsíci růžence, povzbuzeni Pannou Marií můžeme překonat vše a hlavně ztratit strach, který ostře konkuruje tomu, co skutečně potřebuje, a to je bázeň Boží. Říkal to už sv. Jan Bosko: „Největším bohatstvím tohoto světa je svatá bázeň Boží.“ Učme se jí a držme se jí!

–zd–